

## Woord voorzitter...



Wat een seizoen tot nu toe! Het is weer fantastisch buiten: soms lijkt de natuur stil te staan en dan ineens knalt zij in bloei en uit de grond. Op 19 mei was er op Papendal een symposium genaamd 'Buiten Sporten Natuurlijk!'. Als toehoorder op deze interessante middag werd ik verrast door de vele mooie initiatieven die er in het 'buiten' op sportgebied worden ondernomen. Er werd ook ingegaan op de vraag wat voor effect de natuur heeft op ons welzijn als mens. Tip: kijk even op YouTube: *Project Wild Thing sneak preview - the Science of Nature*. Wat is de gezondheidswaarde van de natuur? Dit was een van de vragen die ter sprake kwamen tijdens het symposium. Wat ik tijdens de rit naar huis weer eens even besefte, is wat een mooi vak wij hebben als greenkeepers. Wij worden de hele dag met de natuur geconfronteerd. Geen wonder dat er zoveel aardige en positieve mensen werken in de greenkeeperswereld. Laatst werd ik op LinkedIn tot mijn verbazing gefeliciteerd met mijn zevenjarig

werkjubileum bij Golfbaan Princenbosch. Ik schrok me achterover natuurlijk, want zeven jaar is best een lange tijd. Het zette me aan het denken. Misschien was het een mooi moment voor bezinning: heb ik last van de *seven year itch*? Zo kwam ik mijmerend en wel op het werk... Om daar geconfronteerd te worden met het feit dat een paar personen het 's nachts nodig hadden gevonden om twee buggies te lenen en daarmee over de baan te crossen. Resultaat: drie greens met flinke schade, zes vlaggenstokken gebroken en twee buggies total loss. De dag ervoor had ook al iemand besloten om van de ene green naar de andere te oefenen. Resultaat daarvan: zes plaggen uit de green. Zondag over een week is het Princenbosch Open. Een toernooi waar wij ons als greenkeeperteam stevig voor inzetten. Voor een greenkeeper is het toch het mooiste wat er is: de baan er top bij hebben liggen, helemaal netjes en gepoetst, en even kijken hoe ver je kan gaan met de greens.

Dus daar ging mijn moment van bezinning, ruw weggerukt en weer teruggebracht in de realiteit. De realiteit is blijkbaar zo dat er mensen zijn die anders denken dan ik. Die denken dat je alles zomaar mag slopen, zonder erbij stil te staan dat er mensen zijn die hun stinkende best doen om iets zo goed en mooi mogelijk te maken. Wat moet je daar nou mee, met zo'n voorval? Gelukkig hadden wij een meevaller. Een bewijsstuk, zodat de politie serieus met onze zaak aan de gang kon. Maar vaak is er niks aan te doen. Wat houdt ons dan gemotiveerd? Toevallig kwam ik pas weer een artikel tegen dat ik eerder had gelezen, van Stefan Nillson, een hoofdgreenkeeper uit Zweden, ergens verderop in de NGA-pagina's te lezen. Het gaat me hier nu niet om de grassoort waar het over gaat, maar om de liefde voor het gras die spreekt uit het stuk. Prachtig om te lezen. De Duurzaam Beheer Groep is nu in Scandinavië. Ik kon helaas niet mee, maar heb al wat foto's gezien. Die maakten me toch een beetje jaloers... Maar de zon schijnt en de baan ligt er inmiddels weer prachtig bij. De golfers zijn vol lof over de baan, klagen, maar genieten ook van de zwenkende rough. Elk jaar is het weer mooi, dat spel in deze periode. De rododendrons staan prachtig in bloei. Volgend jaar zullen we de struiken die gesloopt zijn wel weer hersteld hebben. De rozenkever is alweer aan het vliegen en positief als we zijn, denken we: weer minder vlucht dan vorig jaar. En we zien een hele grote groep spreuwen.

Zeven jaar op Golfbaan Princenbosch. Buiten in de natuur en met mensen werken in een sportbeleving is het mooiste wat er is. Er zullen altijd individuen blijven die anders in het leven staan dan ik, maar gras is een van de mooiste plantjes die er bestaan en greenkeeping is *the shit!*

Met vriendelijke groet,  
Koert Donkers, voorzitter NGA

## NGA donateurslijst:

De NGA kan niet zonder leden, maar ook niet zonder donateurs. Gelukkig hebben we bij de NGA vele donateurs uit verschillende branches, zoals:

### Golfbaantoebehoren en overall leveranciers:

Dutch Golf-Supplies, Duchell, Flevo Green Support, Vitagro, Vos Capelle, Oxland, ProGrass, Range King, Vitagro, Liber Greenkeeping.

### Golfbaanaanleg en -onderhoud en consultancy:

A.H.A. de Man, Buiting Advies, De Enk Groen&Golf, DGP Getros Handelsonderneming, Has Kennis Transfer, I.P.C. Groene Ruimte, J. de Ridder, Mobarn, NGF, NLadviseurs, VGR Groep, Vos Ruinerwold Golf, Oosthoek Groep.

### Graszaden:

Barenbrug Holland, Innoseeds.

### Meststoffen/gewasbescherming/bezandingsmateriaal:

Bayer Environmental Service, Compo Benelux, Heicom, Everris, Melspring, GreenMix, Aqua-Aid.

### Beregening:

Aquaco, Bas van Oosterhout, Smits Leading Water Solutions, Verhoeve Milieu & Water.

### Machines:

C. v.d. Pols & Zn, DBS Maaitechniek, Gebr. Bonenkamp, Jean Heybroek, Milati Grass Machines, Kraakman Perfors B.V., Maredo.

### Kleding (PBM), gereedschap, mest en graszaad:

Vitagro, Vos Capelle.

## Green Deal

Als voorzitter van de NGA ben ik natuurlijk ook betrokken bij de Green Deal. Wij hebben hem als NGA ondertekend en daarbij hoort dan ook dat je de achterban op de hoogte houdt.

Deze zomer wordt er weer een monitoring gehouden. Een enquête die redelijk eenvoudig en snel in te vullen is voor iedereen die een beetje zijn spullen op orde heeft. Belangrijk is wel dat deze enquête dit keer wordt ondertekend door de persoon die hoofdelijk verantwoordelijk is, bijvoorbeeld de directeur of de voorzitter.

Wat we moeten bereiken met zijn allen, is dat er zo veel mogelijk wordt gereageerd op deze enquête en dat deze eerlijk wordt ingevuld. We moeten namelijk een goed inzicht krijgen in wat er wanneer wordt toegepast. Niks verhullen, gewoon invullen! Eerlijk duurt het langst.

Op dit moment wordt er ook een probleemanalyse geschreven voor de golfbranche, met als belangrijkste vraag: waarom worden er in onze sector pesticiden toegepast? Daarnaast wordt nu in Wageningen een literatuurstudie uitgevoerd waarin chemievrij beheer wordt bestudeerd.

Ook innovatie was een onderdeel van de Green Deal. Het Innovatienetwerk Duurzaam Beheer Natuurlijk Sportgras begint steeds meer vorm te krijgen. Er gebeurt dus nogal het een en ander achter de schermen.

Wat ik nog steeds erg belangrijk vind, en een mooie bijkomstigheid, is de studieclub. Ga met een groep hoofdgreenkeepers regelmatig bij elkaar zitten, met maximaal vier à vijf personen. Bespreek dan eerst even de roddels en ga dan op basis van een korte agenda (met of twee of drie punten) in op de Green Deal. Bijvoorbeeld de gevolgen ervan en al het andere onderhoud van de baan. Door de krachten te bundelen kom je tot oplossingen. Maar dan moet je ook weten waar de uitdagingen zitten, dus: invullen, die volgende enquête!

Koert Donkers, voorzitter NGA



## Green Deal, best practices

### Tips en ervaringen van onze leden

*Het zijn best turbulente tijden in de greenkeeperswereld. Er wordt veel gesproken en gepubliceerd over de Green Deal en de plannen van het ministerie. Waar wij ons als NGA op willen focussen is natuurlijk: goed met ons mooie vak bezig zijn waardoor we best practices met elkaar kunnen delen. Nu heb je natuurlijk veel literatuur over best practices en die is bijzonder interessant. Wat ons echter minstens zoveel, zo niet meer, interesseert, is om ervaringen van greenkeepers direct van de werkvloer onder het voetlicht te brengen. Dit jaar proberen we in elke editie van De Greenkeeper in het NGA-gedeelte een lid van de NGA aan het woord te laten. Die willen we graag de mogelijkheid geven om vijf van zijn best practices kort toe te lichten.*

### **Naam Greenkeeper: Sjef Verschuren** **Golfclub: Golfclub Anderstein**

Op Golfclub Anderstein bemesten wij gemiddeld met 110 kg N per hectare. Over het algemeen gebruiken wij als basisbemesting granulaire meststoffen en voor het bijsturen vloeibare.

Op de oefengreens hebben wij sinds 2015 proeven uitgezet in samenwerking met DCM en Prograss (Melspring). Het onderzoek is erop gericht om zonder chemische bestrijdingsmiddelen en minimaal gebruik van beregeningswater duurzame greens te beheren. Het is te vroeg om hier nu al iets zinnigs over te schrijven, maar onze insteek is het gebruik van organische meststoffen, betreffende de greens, in onze bedrijfsvoering op te nemen en verder uit te breiden.

Het bezanden/dressen van de greens doen we op basis van analyseresultaten met betrekking tot de opbouw van organische stof. Anderstein kent drie typen toplagen in de greens, wat een en ander soms nogal complex maakt. Op de rijkere greens wisselen wij het dressen met golfmix af met bezandingsbeurten. Alleen bezanden kan zorgen voor gelaagdheid in het profiel. Vandaar dat af en toe ook wordt

gekozen voor een dressbeurt met golfmix 90/10. Schralere greens dressen wij uitsluitend met golfmix.

Wat betreft het beregenen van de hele baan zoeken wij telkens de ondergrens op. Met de tensiometer houden wij het vochtgehalte in de toplaag goed in de gaten. Ervaring leert dat bij een vochtgehalte lager dan 7% pas echt problemen ontstaan voor de grasplant. Niet te benauwd zijn als het een paar dagen droog is, en goed communiceren met de spelers als er vragen ontstaan over een wat minder groene uitstraling, is mijn advies.

Op de A-lus is de toplaag wat rijker en is geen verdere fairwayberegening aanwezig. Het laten verdrogen van de grasmat geeft mooie resultaten. Sterke grassen als roodzwenk, struisgrassen, veldbeemd en Engels raaigras overleven en straatgras wordt net als ruwbeemdgras steeds verder teruggedrongen. Het inzetten van een wetting agent geeft daarnaast goede resultaten in het herstel van de grasmat en het is verbluffend hoe snel de grasmat na een buitje weer groen is. De Ridder is bewust bezig richting Green Deal en maakt veelvuldig gebruik van kennis die in de land- en tuinbouw aanwezig is. Samen zijn we sterk, is ons motto.

Wij zijn er nog lang niet, maar wij zien de toekomst, met minimale of geheel zonder chemische bestrijdingsmiddelen, rooskleurig tegemoet.

Sjef Verschuren  
Hoofdgreenkeeper De Ridder BV Soesterberg



## Red Fescue is the future

Een artikel van Stefan Nilson. Course Manager Vallda Golf & Country Club, Sweden. Hij was gastspreker op het FEGGA-congres afgelopen februari, georganiseerd in Nederland. In het voorwoord van de voorzitter wordt hiernaar verwezen.

### Milan den Dikken ook naar Harbour Town!

Choosing the right grass becomes more and more important as sources of income shrink and environmental demands become tougher. Red fescue can be an alternative to sustainable development. Future challenges require wise decisions.

The golf course is there, green and beautiful. Manicured fairways and fast, smooth greens is what we expect when it's time to tee up on the first tee. But there are not many players who look closely at what kind of grass the ball lands and rolls on. For decisionmakers, especially the club and course manager, it is a key issue. How do we choose the right grass so we can reach an optimal long golf season and at the same time enable cost savings in maintenance?

Species as creeping bentgrass and Poa Annua has given us amazing experiences on smooth fine putting surfaces but also maintenance needs based on lots of water, nutrients and plant protection products. There are no easy answers. Geographical location, construction and golf course design varies widely across Europe. Changes in climate and increased environmental awareness also has its importance. All these different facts have a huge impact on how to maintain your golf greens. Seen in this perspective, more and more people in the industry are looking at red fescue as the optimal grass species for golf facilities in the future. Another reason for the increasing interest in red fescue is a growing interest in creating golf courses where golfers are invited to play "the running game" rather than the so common "target golf". A third reason is the obvious economic profit that can be made as red fescue requires considerably less maintenance efforts in the form of supplies and cut intensity than other grass species.

Vallda Golf & Country Club in Sweden, just south of Gothenburg is a golf course with a Scottish inspired concept and has chosen to use red fescue. Vallda is a modern golf course, with traditional values. The original game with dry hard surfaces together with Martin Hawre's design is one of the major pieces that make Vallda unique. Red fescue is the species that best provide the conditions for this type of game.

Vallda's greens are during the season cut at 5-6 millimeters, compared with the neighbor course that cuts their greens at three millimeters. Cutting height is irrelevant. Greenkeeping is about even, uniform and fair playing surfaces. What determines the speed of the ball is friction. The friction is affected by the surface hardness, how fine leaves you have and how stiff the grass is. Red fescue is resistant against most fungal diseases and has good winter hardiness and these are other important factors for the decision to use fescue.

A healthy environmentally friendly maintenance is very important. The possibility in the future is that irrigation, fertilize and manage fungus will be more expensive and probably in the near future, limited. Good

playing surfaces from early spring to the snow start to fall is important for the experience, and of course for economic reasons. It is difficult to understand that no more golf courses are considering what the future will bring. A wet Poa Annua green without access to fungicides makes neither a golfer or financial manager happy.

Red fescue requires less maintenance as aeration, top dressing, nutrients, irrigation and mowing. Many courses mow the greens every day, Vallda cuts, during peak season, two to three times a week.

There are courses that at times cut the fairway five days a week, a red fescue fairway can manage seven to ten days before it may need to be cut. Less maintenance is also positive for the economy. If Vallda had been seeded with creeping bentgrass then the budget might have been three to four times as large to manage the sustainable management.

If you do less with machines and pesticides then you affect the environment less. Maintenance, economy and environmental impact are factors that are interrelated. A golf course is a great value to manage, you need to know what to do in different situations.

The development of the turf is determined by the environment of the grass plant and we get the turf that we deserve. The environment is controlled by the construction, the design, the surroundings and the greenkeepers maintenance. A grass plant that lives in luxury becomes weak and gets short roots. Less nitrogen and water strengthen the grass and will form strong long roots.

Greenkeeping is more about what is in the ground than what is above. Maintenance or increasing the proportion of fine grass and to avoid that Poa Annua enters on the golf course must be a high priority. Poa annua requires a lot of maintenance and is susceptible to diseases. Poa annua also has very poor winter hardiness. Poa annua, quality, sustainability and a long qualitative season is an equation that is difficult to get together.

There are many people in the industry who favor creeping bentgrass. There is nothing wrong with creeping bentgrass if you understand what it means when it comes to commitments and if you are willing to pay for it. It is all about the status of the green after five, ten, fifteen and twenty years. Succeeding with Penn A4 in the long term is more difficult and more expensive. It is nice for the sport if we in the future can handle various grasses that provide different experiences.

- But honestly, I think of course that anything other than red fescue is stupid.

Stefan Nilsson, Course Manager Vallda Golf & Country Club, Sweden



## SAVE THE DATE

Ook deze keer, tijdens ons jubileumjaar, organiseren we weer onze greenkeeperswedstrijd. Deze dag zal plaatsvinden op maandag 10 oktober op de Kennemer Golf en Country Club in Zandvoort. Deze baan was een aantal jaren gastheer van het KLM Open, een van de spectaculairste linksbanen die Nederland bezit. We zijn ook zeer vereerd dat in ons jubileumjaar hier de nationale greenkeeperwedstrijd moet houden. De wedstrijdcommissie (Vincent de Vries, Jan-Huib van der Heijden en Antoon Kuijstermans) is al enthousiast bezig met het voorbereiden van deze dag. Te zijner tijd laten we weten wanneer de inschrijving begint en geven we verdere nuttige informatie. Maar begin maar vast met oefenen, want de Kennemer is uitdagend.



**NGA 25 JAAR**  
*feest voor iedereen*

**SAVE THE DATE:  
25 NOVEMBER 2016**

- ALV
- CONTACTDAG
- BEURS
- DAGACTIVITEITEN
- DINER
- JUBILEUMFEEST MET DJ



[www.ngagolf.nl](http://www.ngagolf.nl) • [info@ngagolf.nl](mailto:info@ngagolf.nl)



**Be social**

Scan of ga naar:

[www.greenkeeper.nl/artikel.asp?id=9-5862](http://www.greenkeeper.nl/artikel.asp?id=9-5862)

